

УДК 027.7:001.89:004.5

Л. В. Савенкова,

кандидат педагогічних наук,

доцент, директор Наукової бібліотеки

Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

вул. Пирогова, 9, м. Київ 00153, Україна

тел. р.(044)2393039, м.0672382254

e-mail: lvsav@mail.ru

ПЕРСОНАЛЬНІ САЙТИ ВЧЕНИХ У ІНФОРМАЦІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ БІБЛІОТЕКИ

Стаття присвячена питанням веб-представництва вченого у науково-інформаційному просторі. Розглядається важливість професійного підходу до організації і підтримки такого інформаційного ресурсу. Підкреслюється значення повноти та актуальності інформаційних матеріалів, що представляються на сайті, подаються конкретні поради щодо роботи із сайтом. Вказується на значення такого ресурсу у роботі університетської бібліотеки та можливості надання консультацій науковцям провідними бібліотекарями.

Ключові слова: персональний сайт, інформаційні ресурси, наукова діяльність, веб-представництво вченого

У сучасному світі Інтернет є потужним інструментом для об'єднання людей зі схожими інтересами або спільними поглядами. Стрімкий розвиток Інтернет, соціальних мереж, технологій Web-2.0 дав поштовх широкому розповсюдженню професійних і наукових мереж. Представлення інформації про наукові спільноти, спілкування науковців у всесвітній мережі стає невід'ємною складовою сучасної наукової діяльності. Стрімкими темпами зростає і кількість електронних ресурсів, що містять біографічну інформацію, яка стосується конкретних особистостей. Формування електронних біографічних ресурсів відбувається шляхом створення цілого сектору цифрових колекцій даного спрямування, що є важливим джерелом для наукових бібліотек.

На практиці електронні колекції за аналогією із традиційними довідковими ресурсами, створеними бібліотеками, які містять біографічні та бібліографічні дані про конкретну особистість, отримали термін «персоналія». Такого роду колекції можуть бути розділом якогось ресурсу (порталу, сайту організації, бібліотеки, бази даних) або ж існувати незалежно. Власне, це інформаційні системи, що дозволяють зберігати дані у цифровому вигляді та забезпечувати доступ до них через Інтернет. Персональна інформація в Інтернеті все більше набирає форми структурованих даних.

Сьогодні досить відомим є вислів: «Хочеш дізнатися про те, ким і яким є фахівець – подивись, а що відбувається у нього на сайті?»

Вага вченого у професійній спільноті, його вплив на події, які відбуваються у обраній ним галузі знань, багато в чому сьогодні визначаються тим, наскільки повно, конструктивно і органічно представлені результати його досліджень у мережі. Центральним елементом веб-представництва вченого є його персональний сайт або сторінка, на яку, як правило, ведуть посилання з усіх Інтернет-ресурсів, створених за його участі. І навпаки, на персональному сайті вчений розташовує посилання на всі найбільш значні публікації, розробки, події. Посилання на персональний сайт займає почесне місце на візитній картці сучасного вченого. У наукових журналах таке посилання стає обов'язковим атрибутом публікацій.

Зазвичай, найбільш логічним вважається вживати термін «персональна сторінка» або «персональний сайт» лише тоді, коли вони оновлюються самим автором, який розповідає про себе та напрямки своєї діяльності. Саме персональний сайт або сторінка може стати значним джерелом біографічної та бібліографічної інформації, дати можливість представити міжнародній науковій спільноті відомості про свою діяльність, про свої ідеї у вигляді опублікованих та неопублікованих документів, що дозволить вченому вирішувати питання створення власного іміджу у науковому просторі. Такий сайт може використовуватися як база для проведення різного роду досліджень, наукової творчості, для пошуку партнерів, співавторів, сподвижників, опонентів та однодумців в галузі конкретних наукових інтересів. Перспективною є також освітня роль персональних сайтів і сторінок, адже вони можуть стати інформаційною базою з навчальними матеріалами вчених-викладачів для студентів та аспірантів, через них можливе надання онлайн-інформації з курсів та тем, які викладаються у навчальному закладі. Персональний сайт може слугувати також у якості реклами готового продукту інтелектуальної діяльності вченого і насамкінець є основою для створення наукових біографій. Отже, серед форм взаємодії і спілкування вчених, каналів отримання і надання інформації, персональний сайт здатний зайняти гідне місце, так як завдяки своїй унікальності він відкриває вченим і фахівцям нові можливості у сфері вирішення наукових і практичних завдань [6].

Бібліотекарі знають, що для користувачів інформаційних ресурсів неформальним побажанням часто є формулювання «за мінімум часу знайти та витягти релевантну конкретному завданню інформацію у максимально наглядній візуальній формі». Найпоширенішим є використання популярних пошукових систем Google, Яндекс, Bing та ін. через простоту та зручність пошукового інтерфейсу.

Зазвичай найбільш поширеним кандидатом на роль першої персональної сторінки є сторінка на сайті організації, де працює вчений. Саме тут інформація про вченого набуває офіційного статусу. На такому сайті наповнення і підтримка в актуальному стані ключових і статусних полів (посада, ступінь, звання, нагороди) можуть бути доручені спеціалізованій професійній структу-

рі. В українському інформаційному просторі ресурсом, який містить відомості про вітчизняних науковців, є розділ на сайті Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського «Наукові біографії вчених України» [4].

Однак варто зазначити, що офіційні дані про особистість, що відслідковуються фаховим підрозділом організації, не можуть бути вичерпними, тому що містять лише основні відомості. Найбільш повні, інформативні і, головне, актуальні відомості може надати лише сам фігурант персонального ресурсу, саме від нього залежить коректність та оперативність оновлень.

Просування в Інтернет іде різними шляхами. Найкращим веб-майданчиком для ефективної роботи науковця та обміну інформацією сьогодні є персональний сайт. Такий сайт повинен мати достойний зовнішній вигляд, зрозумілі заголовки на першій сторінці, повноцінні статті на наступних сторінках, бути забезпеченим зручною системою навігації, виказувати повагу до будь-якого відвідувача. Зрозуміло, що стиль персонального сайту ученого буде відрізнятися від сайту підприємця, бізнесмена, журналіста, письменника, актора або політика. Різними будуть також принципи організації сайтів уже відомих особистостей і тих, хто лише бажає досягти успіху. Загально прийнятого уявлення про раціональний склад персонального сайту поки що не сформовано. Кожен сайт, як і особистість, може бути унікальним, однак уже тепер сформувались деякі принципи і вимоги до побудови і підтримки персонального сайту. Основними координатами для перспективного просування сайту є рівень новизни та рівень корисності [5]. Тому фахівці із сайтобудування рекомендують починати не з оформлення сайту, а з інформативної частини, оскільки змінити дизайн не складає великих труднощів. Окрім того, коли готові всі тексти, фото та модулі, легше буде уявити їх розташування і оформлення. Продумана структура та система гіперпосилань дозволяє швидко пересуватись по меню, підвищує зручність навігації. Найбільш традиційним є розташування меню на першій сторінці вертикально або горизонтально, а у центрі – анонси новин.

Коли автор сайту бажає привернути увагу користувачів, застосовується технологія меню «розкиданого по екрану», тобто заголовки тем із анонсами розташовуються по всьому полю сторінки і пропонується клацнути мишкою у визначеному місці. Незалежно від виду і місця знаходження головного меню, назви його розділів повинні бути ретельно продумані і містити однозначно трактовану інформацію. Важливою є і навігація по сайту. Вона повинна бути зручною, так, щоб користувач із будь-якого місця зміг повернутися на головну сторінку, у розділ меню, а також настільки простою, щоб користувач міг інтуїтивно розуміти, куди йому тиснути для пошуку конкретної інформації [2].

Безумовно, дуже важливо приділити увагу першій сторінці сайту. Одним із технічних питань, що потребують вирішення при оформленні головної сторінки є вибір послідовності розташування елементів іменної групи у заголовному тегу <title>. Як правило, у офіційних документах частіш використовують послідовність «прізвище, ім'я по-батькові», у а неофіційних – «ім'я по-батькові, прізвище». Для сучасних пошукачів порядок розташування не має особливого

значення, хоча зазвичай запит на пошук формується за прізвищем і тому розташування його на першому місці може бути переважніше. Норми англійської мови схиляються до послідовності «ім'я – прізвище». Часто наряду із україномовною версією існують версії іншими мовами, найпоширеніше – англійською, і в цьому випадку представлення іменної групи латиною повинно бути транслітероване за відповідними правилами. Навіть якщо англійської версії не існує, іменна група обов'язково дублюється латиною, адже вона може використовуватись навіть як компонент URL персонального сайту. Неправильний або некоректний «title» ускладнює вихід на сайт для користувачів пошукових систем.

Вміст першої сторінки сайту повинен коротко розповісти про те, яка інформація міститься на сайті, яке призначення він виконує, які взаємозв'язки можуть очікуватись із користувачами. Ми не знаємо, якими шляхами може прийти на сайт користувач, тому бажано відповідним чином поінформувати його про те, ким є та особа, якій належить персональний сайт. Дуже важливим є момент швидкого завантаження першої сторінки, адже користувачі не будуть чекати цього занадто довго. Слід також пам'ятати, що використання безкоштовного хостингу може спричинити появу на екрані різного роду рекламних оголошень.

Дизайн усього сайту залишає автору повну свободу фантазії, однак варто все ж дотримуватись деяких правил. Оформлення повинно відштовхуватись від ідеї самого сайту; стиль усього сайту повинен бути єдиним не лише у зовнішньому оформленні, а й у деталях; можна експериментувати, але не захоплюватись новими технологіями понад міру, адже дизайн можна поліпшувати постійно.

Для персонального сайту характерні такі елементи, як фотоальбоми, гостьові книги тощо. Важливо, коли на головній сторінці представлено якісну персональну фотографію. Фотографія – одна із найделікатніших складових частин сторінок сайту. Доля представлення фотографій залежить від тих програмних засобів, які будуть використовуватись для цієї мети. Не можна використовувати любительські фотографії поганої якості. Вважається, що розмір фотографій на сторінках сайту має бути обмеженим. Фотографії шириною на всю полосу не є доречними на ділових сторінках, вони повинні бути значно меншими і їх повинен обтікати текст. Якісним повинно бути також відео, що викладається на сайті, особливо якщо це лекційний матеріал або запис виступів на наукових конференціях.

Інформаційне наповнення сайту – дуже важливий і відповідальний момент, до якого слід підходити професійно. Окрім іменної групи, фотографій, основних відомостей про вченого, координат зв'язку, сторінки сайту повинні містити наукову біографію, інформацію про галузь наукових інтересів, наукові проекти, вибрані публікації тощо.

Персональна сторінка вченого має потужний вплив на світ наукових публікацій: регулярно оновлюючи свої персональні дані, вчений зміцнює думку про те, що така робота необхідна і не потребує надприродних навичок і трудови-

трат, і тим самим він готує себе до переходу на «живі» публікації. У розділі публікацій корисно розмістити найважливіші публікації, а повний список наукових праць подати окремим файлом. Можна розмістити посилання на списки праць автора, які формуються різними пошуковими системами. Якщо бібліотека організації, де працює автор, має інституційний репозитарій – відкритий архів публікацій своїх науковців – варто зробити посилання на повні тексти публікацій, адже представлення вибірки повнотекстових матеріалів автора буде викликати найбільший інтерес у користувачів. Важливість представлення наукових результатів у вигляді електронних публікацій у мережі не підлягає сумніву, тому що це кроки до збільшення помітності вченого у науковому просторі, показників цитованості його праць.

Важливою порадою від бібліотеки може стати для науковця інформація про ResearcherID. Варто донести до викладачів відомості про такий вільний загальнодоступний інтерактивний простір для створення індивідуального номера та персонального профілю. У такому профілі можуть міститися дані про інституційні спільноти, галузі дослідження вченого, а також список публікацій. Власний профіль можна створити також і у Google Scholar, який дозволяє навести відомості про цитування публікацій автора, прослідкувати динаміку активності наукометричних показників.

Сама адреса персонального сайту у науковому Інтернеті відіграє роль семантичної ланки між статтею та її автором. Така адреса повинна зайняти важливе місце серед метаданих, що сповіщаються зовнішнім бібліографічним системам при розташуванні статті на сайті. Тобто сам персональний сайт поступово перетворюється у ключовий елемент Інтернет-інфраструктури науки. І чим багатограннішим буде представлена діяльність вченого на сторінках сайту, чим більше аспектів буде висвітлено, чим мобільнішим буде оновлення інформації, тим більше шансів, що сторінки знайдуть своїх користувачів, тим кориснішими і цікавішими будуть вони для Інтернет-аудиторії.

Сучасні технічні засоби зв'язку значно полегшують та прискорюють налагодження безпосередніх контактів між ученими. У наукознавстві все більше уваги приділяється інтенсивності використання каналів формальної і неформальної комунікації, а також зв'язкам між інформаційною та творчою активністю учених. Інформація і комунікація продовжують тісну взаємодію між собою у сучасному середовищі прискореного розвитку технологій, у результаті чого підвищується наукова активність [3]. Тобто інноваційні технології забезпечують передусім оперативність обміну науковими ідеями і знаннями. Існування ж персонального веб-сайту вченого урізноманітнює і спрощує форми професійних контактів, дозволяє конструктивно презентувати себе, окреслити коло своїх інтересів і можливостей. Насамкінець хотілося б зазначити, що для університетських бібліотек є широке поле діяльності у зазначеному напрямку. Така діяльність може реалізуватися в організації як практичної підтримки через розміщення публікацій вчених у репозитаріях або електронних колекціях

університетських бібліотек, так і через консультаційну допомогу у створенні персональних профілів та наповнення сторінок персональних сайтів науковцям власного вишу. Окрім того, персональні сайти є важливими джерелами у довідково-інформаційному обслуговуванні читачів бібліотеки.

Список використаних джерел

1. Горбунов-Посадов М. Персональная веб-страница ученого [Электронный ресурс] / Михаил Горбунов-Посадов. – Режим доступа: <http://www.osp.ru/os/2012/08/13019264/>. – Назва з екрана.
2. Как создать личный сайт? [Электронный ресурс] // SiteEdit : программа создания и управления сайтами. – Режим доступа: <http://www.siteedit.ru/personal/>. – Назва з екрана.
3. Корниенко В. А. Эффективность использования персональных инновационных коммуникативных каналов общения в профессиональной деятельности [Электронный ресурс] / В. А. Корниенко. – Режим доступа: http://www.gpntb.ru/ntb/ntb/2012/12/ntb_12_6_2012-%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf. – Назва з екрана.
4. Наукові біографії вчених України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://esteticamente.ru/people/persons.html>. – Назва з екрана.
5. Соколов А. 30 характерных ошибок на персональных сайтах [Электронный ресурс] : доклад на Конференции «Стратегии творчества» / Александр Соколов. – Режим доступа: http://www.treko.ru/show_article_2336. – Назва з екрана.
6. Федоров А. Важность персональной страницы ученого для библиографа [Электронный ресурс] / А. Федоров // Идеи простых решений : авторский блог А. Федорова. – Режим доступа: <http://ideafor.info/?p=2155>. – Назва з екрана.
7. Google Scholar Citations [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://scholar.google.com/intl/en/scholar/citations.html>. – Електронний ресурс.
8. Reasons Every Scientist Needs a Homepage [Электронный ресурс] / By Alan Marnett on February 28th, 2011. – Режим доступа: <http://www.benchfly.com/blog/5-reasons-every-scientist-needs-a-homepage/>. – Назва з екрана.

References

1. Gorbunov-Posadov M. *Personalnaya veb-stranitsa uchenogo [Personal scientist's website]*. Available at: <http://www.osp.ru/os/2012/08/13019264/> (accessed 1 May 2014)
2. *Kak sozdat lichnyy sayt? [How to make a personal site]*. *SiteEdit*. Available at: <http://www.siteedit.ru/personal/> (accessed 1 May 2014)
3. Korniyenko V. A. *Effektivnost ispolzovaniya personalnykh innovatsionnykh kommunikativnykh kanalov obshcheniya v professionalnoy deyatel'nosti [An effectiveness of using of personal innovative communicative channels in a professional practice]*. Available at: http://www.gpntb.ru/ntb/ntb/2012/12/ntb_12_6_2012-%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf. (accessed on 1 May 2014)
4. *Naukovi biohrafii vchenykh Ukrainy [Scientific biographies of scientists of Ukraine]*. Available at: <http://esteticamente.ru/people/persons.html>. (accessed on 1 May 2014)
5. Sokolov A. *30 kharakternykh oshibok na personalnykh saytakh [Thirty typical mistakes on personal sites]*. Available at: http://www.treko.ru/show_article_2336. (accessed on 1 May 2014)
6. Fedorov A. *Vazhnost personalnoy stranitsy uchenogo dlya bibliografa [The importance of a personal page of scientist for a bibliographer]*. *Idei prostykh resheniy : avtorskiy blog A. Fedorova [Ideas of simple solutions]*. Available at: <http://ideafor.info/?p=2155> (accessed on 1 May 2014)
7. *Google Scholar Citations*. Available at: <http://scholar.google.com/intl/en/scholar/citations.html> (accessed on 1 May 2014)
8. *Reasons Every Scientist Needs a Homepage*. Available at: <http://www.benchfly.com/blog/5-reasons-every-scientist-needs-a-homepage/> (accessed on 1 May 2014)

Надійшла 10.05.2014

Л. В. Савенкова

кандидат педагогических наук, доцент,
директор Научной библиотеки
Национального педагогического университета имени М. П. Драгоманова
ул. Пирогова, 9, г. Киев 00153, Украина
тел. р.(044)2393039, м. 0672382254
e-mail: lvsav@mail.ru

**ПЕРСОНАЛЬНЫЕ САЙТЫ УЧЕНЫХ В ИНФОРМАЦИОННОЙ
СРЕДЕ УНИВЕРСИТЕТСКОЙ БИБЛИОТЕКИ**

Аннотация

Статья посвящена вопросам веб-представительства ученого в научно-информационном пространстве. Рассматривается важность профессионального подхода к организации и поддержке такого информационного ресурса. Подчеркивается значение полноты и актуальности информационных материалов, которые представляются на сайте, подаются конкретные советы по работе с сайтом. Указывается на значение такого ресурса в работе университетской библиотеки и возможности консультирования ученых ведущими библиотекарями.

Ключевые слова: персональный сайт, информационные ресурсы, научная деятельность, веб-представительство ученого

L. V. Savenkova

Cand. Sc. (Pedagogical)
Associate Professor, Director of the Scientific Library of
the National Pedagogical Drahomanov University,
9 Pirogova St., Kyiv, 00153, Ukraine,
e-mail: lvsav@mail.ru

**PERSONAL SCIENTISTS' SITES IN THE INFOMEDIA OF THE
UNIVERSITY LIBRARY**

Summary

Information about scientific communities, communication of researchers by the Internet has become an integral part of modern scientific activity; the amounts of electronic resources which contain biographic information concerning certain personalities are constantly increasing. Personal information in the Internet has a structural data form. The central element of scientists' websites is his or her personal site or page, which receives, as a rule, citations from all Internet-resources, created by page owner. And vice versa, the scientists dispose references on the most important publications, treatments, events on his/her site. Personal site or page may become the significant source of biographical and bibliographical information; gives the possibility to introduce owner's research activity to scientific communities, share own ideas as published or unpublished documents. It would help the scientist to solve his/her image problem created in scientific scope. Personal site is the best

web-place for effective researcher's work and information exchange, that's why it is very important to understand the main rules of its organization, support and design requirements. Innovative technologies provide efficiency exchange of research ideas and knowledge. Scientist's personal site simplifies forms of professional contacts, allows presenting him/herself constructively, describe the area of interests and potentials. There is wide sphere of activity for university's libraries in mentioned direction. Such kind of activity may be realized in organization of support in depositing scientists' publications in university's repositories or in e-collections in practice, provide some consultation help for university scientists in creating their own profiles and filling personal sites. Besides, personal sites are the important reference service sources for library's patrons.

Keywords: personal site, information resources, scientific activity, scientist's website, scientist's web intermediation